

LATVIJAS REPUBLIKAS FISKĀLĀS DISCIPLĪNAS PADOME

Reģ.nr. 90010248231; Smilšu ielā 1-512, Rīgā, LV-1919
tālrunis: (+371) 6708 3650; e-pasts: info@fdp.gov.lv; mājaslapa: <http://fdp.gov.lv>

RĪGA

19.02.2016. No 1-08/355

To No

Baibai Bānes k-dzei
Finanšu ministrijas
Valsts sekretārei
e-pasts: pasts@fm.gov.lv

Intai Vasaraudzes k-dzei
Tautsaimniecības analīzes
departamenta direktorei

Par makroekonomisko rādītāju prognožu apstiprināšanu

Labdien Ķ. cien. B. Bānes k-dze!
Labdien Ķ. cien. I. Vasaraudzes k-dze!

Atbilstoši Fiskālās disciplīnas likuma (turpmāk – FDL) 20. pantam Finanšu ministrija (turpmāk – FM) sagatavo makroekonomiskās vidēja termiņa prognozes, tai skaitā iekšzemes kopprodukta (turpmāk – IKP) pieauguma tempa prognozes, iekšzemes kopprodukta deflatora prognozes un potenciālā iekšzemes kopprodukta pieauguma tempa prognozes. Atbilstoši FDL 28. panta 2. daļai, Fiskālās disciplīnas padomei (turpmāk – Padome) jāveic neatkarīgs FM potenciālā IKP un nominālā IKP aprēķina novērtējums.

Saskaņā ar *Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 473/2013 (2013. gada 21. maijs) par kopīgiem noteikumiem budžeta plānu projektu uzraudzībai un novērtēšanai un pārmērīga budžeta deficīta novēršanai eirozonas dalībvalstīs* 4.panta ceturtajā daļā noteikto, gadskārtējā valsts budžeta un vidēja termiņa budžeta ietvara (turpmāk – VTBI) projekti ir balstīti uz neatkarīgām makroekonomiskām prognozēm, kuras sniedz vai apstiprina neatkarīgas struktūras.

Saskaņā ar Vienošanos par sadarbību (turpmāk – VPS)¹, kas parakstīta 2016. gada 8. februārī, Padome uzņemas atbildību kā neatkarīga struktūra apstiprināt FM

¹ Vienošanās par sadarbību, pieejama:
http://fdp.gov.lv/files/uploaded/FDP_1_09_281_20160208_VPS_FDP_FM.pdf, skatīts: 19.02.2016.

neatkarīgās makroekonomikas prognozes divas reizes gadā – Stabilitātes programmas izstrādes laikā un gadskārtējā valsts budžeta un VTBI izstrādes laikā.

Makroekonomikas prognozes *Latvijas Stabilitātes programmas 2016.-2019. gadam* (turpmāk – pārskata periods) izstrādei Padomei tika daļēji iesniegtas 2016. gada 5. februārī. Papildus informācija tika iesniegta Padomei 2016. gada 8. februārī. Padomes sēdē 2016. gada 9. februārī makroekonomikas prognozes tika apspriestas ar FM.

Atbilstoši VPS 4.6.3. apakšpunktam, ja Padomes viedoklis par makroekonomisko rādītāju prognozēm būtiski atšķiras no FM viedokļa, Padome norāda apstākļus, kuru novēršana varētu Padomei ļaut apstiprināt makroekonomisko rādītāju prognozes. 2016. gada 9. februārī sniedzot atbildi par diskutētajām makroekonomikas prognozēm, tā ietvēra arī pamatojumu iespējamam prognožu noraidījumam. Padome uzskatīja par būtisku pārskatīt potenciālā IKP prognozes un to pamatojumu.

2016. gada 10. februārī FM, ievērojot Padomes viedokli, atjaunoja makroekonomisko rādītāju prognozes. 2016. gada 12. februārī noritēja papildu konsultācija starp Padomi un FM, pēc kuras 2016. gada 15. februārī FM iesniedza gala variantu makroekonomikas prognozēm.

Ar šo vēstuli Padome apstiprina FM pārskata perioda makroekonomikas prognozes attiecībā uz reālā un nominālā IKP pieaugumu, potenciālā IKP pieaugumu un izlaižu starpībām, inflāciju un IKP deflatoru, lai tās izmantotu *Latvijas Stabilitātes programmas 2016.-2019. gadam* izstrādei. Pielikumā – Padomes viedoklis par makroekonomikas prognozēm.

Sagatavojot starpziņojumu par *Latvijas Stabilitātes programmu 2016.-2019. gadam*, Padome sagatavos arī makroekonomikas apskata nodaļu. Pielikumā sniegtais viedoklis būs par pamatu šai nodaļai, taču Padome patur tiesības to atjaunot ar aktuālo informāciju.

Padomes izsaka pateicību par raito sadarbību un datu apmaiņu ar FM kolēģiem.

Pielikumā: *Viedoklis par Finanšu ministrijas makroekonomikas prognozēm* uz 4 lapām.

Padomes priekšsēdētāja vietnieks

I. Eriņš

Padomes sekretāre

D. Kalsone

E. Veide
6708 3651
elina.veide@fdp.gov.lv
442

VIEDOKLIS PAR FINANŠU MINISTRIJAS MAKROEKONOMIKAS PROGNOZĒM

Šajā dokumentā ir sniegts Fiskālās disciplīnas padomes (turpmāk – Padome) viedoklis par Finanšu ministrijas (turpmāk – FM) izstrādātajām makroekonomikas prognozēm, kas tiks izmantotas par pamatu Latvijas Stabilitātes programmas 2016.-2019. gadam (turpmāk – SP 2016/19), ko plānots publicēt 2016. gada 12. aprīlī, izstrādei. Lai atbalstītu Valdības darbu pie gadskārtējo dokumentu – stabilitātes programmas un vidēja termiņa budžeta ietvara – izstrādes, tika noslēgta vienošanās par agrīnu Padomes apstiprinājuma sniegšanu FM makroekonomikas prognozēm. Minēto dokumentu sagatavošana norit vairākās secīgās iterācijās, un ietver, bet neaprobežojas ar ieņēmumu plāna un fiskālo rādītāju plāna izstrādi.

Saskaņā ar Vienošanos par sadarbību (turpmāk – VPS), kas parakstīta 2016. gada 8. februārī, Padome ir atbildīga par FM makroekonomisko prognožu apstiprināšanu. Padome ir novērtējusi prognozi kopumā, un sniedz apstiprinājumu galveno makroekonomisko rādītāju, kas minēti zemāk, prognozēm. Prognožu apstiprināšanas procedūras laikā Padomei tika iesniegti detalizēti FM prognožu dati, tajā skaitā iekšzemes kopprodukta (turpmāk – IKP) struktūra un atsevišķu IKP komponentu attīstības scenāriji. Padome ir analizējusi norises darbaspēka tirgū. Padome sniedz apstiprinājumu makroekonomiskajiem indikatoriem atbilstoši Fiskālās disciplīnas likuma 20. pantā noteiktajam rādītāju tvērumam. Apstiprinātie indikatori apkopoti 2. tabulā šī dokumenta beigās.

FM prognozes ir salīdzināmas ar Eiropas Komisijas (turpmāk – EK) un Starptautiskā Valūtas fonda (turpmāk – SVF) makroekonomiskajām prognozēm (1.tabula).

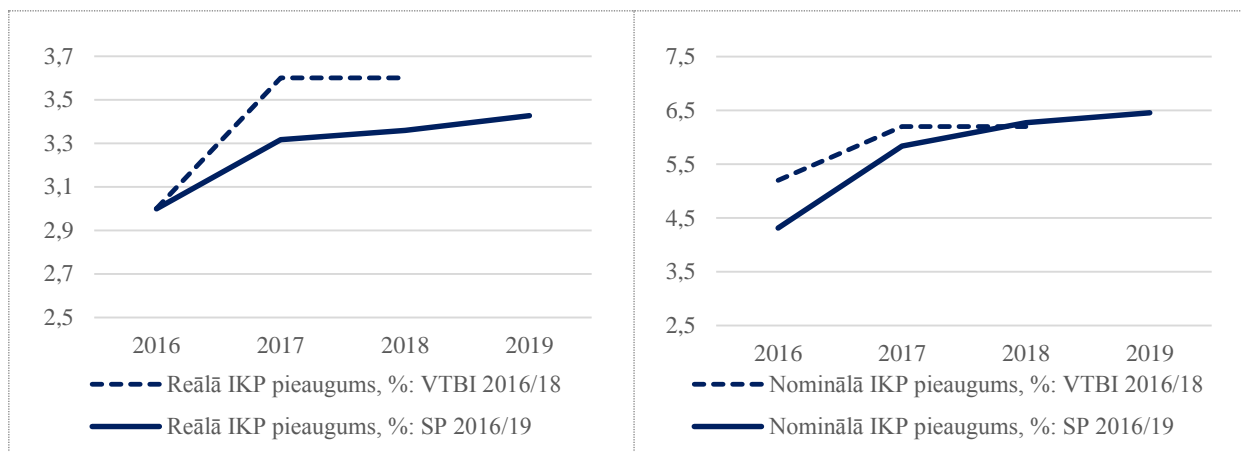
	2016			2017			2018			2019		
	FM	EK	SVF	FM	EK	SVF	FM	EK	SVF	FM	EK	SVF
Reālā IKP izaugsme	3,0	3,1	3,5	3,3	3,2	3,7	3,4	n/p	3,9	3,4	n/p	3,9
Nominālā IKP izaugsme	4,3	n/p	n/p	5,8	n/p	n/p	6,3	n/p	n/a	6,5	n/p	n/p
Inflācija (PCI)	0,4	0,4	1,0	2,0	2,0	2,3	2,5	n/p	2,2	2,5	n/p	2,0
Izlaišu starpība	-0,3	1,8	-0,3	0,1	1,6	-0,1	0,5	n/p	0,1	0,9	n/p	n/p

1. tabula. Dažādu institūciju galveno makroekonomisko rādītāju prognozes, %. (FM prognoze – 2016. gada 15. februāris, EK prognoze – 2016. gada 4. februāris, SVF prognoze – 2015. gada oktobris). Datu avoti: FM, EK, SVF.

Pašreiz Latvijas izaugsmes prognozes salīdzinājumā ar prognozēm vidēja termiņa budžeta ietvarā 2016.-2018. gadiem (turpmāk – VTBI 2016/18) tiek pārskatītas samazinājuma virzienā kā reālā, tā nominālā IKP pieauguma izteiksmē. Latvijas tautsaimniecības, līdzīgi kā globālās ekonomikas, attīstības perspektīvas raksturo nenoteiktība: ja eiro maiņas kurss, procentu likmes un naftas cenas rada labvēlīgus apstākļus tautsaimniecības attīstībai, jaunattīstības ekonomiku izaugsmes palēnināšanās efekts bremzē globālo ekonomisko izaugsmi.

Padome apstiprina reālā IKP izaugsmes prognozi pārskata periodam.

Salīdzinājumā ar iepriekšējo prognozi VTBI 2016/18 ietvaros, pieauguma tempi 2017. un 2018. gadiem ir nedaudz samazināti līdz 3,3% un 3,4% attiecīgi, bet pieauguma temps 2016. gadā nav mainīts un ir 3,0% (1. attēls). Padome uzskata, ka FM prognozētais reālā IKP pieaugums ir reālistisks.

1. attēls. Reālā IKP pieauguma prognoze. Avots: FM.

2. attēls. Nominālā IKP pieauguma prognoze. Avots: FM.

Padome atzīst, ka FM prognozes pārskatīšanai samazināšanas virzienā attiecībā uz reālā IKP izaugsmi ir šādi iemesli:

- salīdzinoši lēna izaugsme Latvijas galvenajos eksporta tirgos (Lietuvā, Igaunijā un Eiropā kopumā);
- ilgstoša nenoteiktība saistībā ar ģeopolitisko situāciju Krievijā un Ukrainā, un Tuvajos Austrumos, kas ietekmē Latvijas tautsaimniecības attīstību gan tieši, gan netieši;
- ieilgusī pasaules ekonomikas izaugsmes bremsēšanās (tostarp izaugsmes palēnināšanās Ķīnā un ekonomikas lejupslīdes Somijā netiešā ietekme);
- Krievijas kā iepriekš nozīmīga eksporta tirgus būtisks samazinājums. Vienlaikus jāatzīmē, ka pārorientēšanās uz jauniem eksporta tirgiem eksportētājiem ir izrādījusies veiksmīga.

Attiecībā uz pozitīvajiem faktoriem – sagaidāms, ka ekonomika iegūs no labvēlīgā eiro valūtas kursa un naftas cenām, un noturīgs privātais patēriņš turpinās atbalstīt IKP pieaugumu nākotnē. Bez tam sagaidāms, ka investīciju sektors atgūs aktivitāti ar Eiropas investīciju plāna īstenošanas uzsākšanu un Eiropas struktūrfondu jaunā plānošanas perioda darbības uzsākšanu.

Padome apstiprina nominālā IKP pieauguma prognozi pārskata periodam.

Vienlaikus pastāv risks zemākam nominālā IKP iznākumam, lai arī nominālā IKP pieauguma tempi 2016. un 2017. gadiem ir prognozēti nedaudz zemāki nekā iepriekš VTBI 2016/18 (2016. gadam prognoze pazemināta no 5,2% uz 4,3% un 2017. gadam – no 6,2% līdz 5,8%) (2. attēls). Tas savukārt nozīmē risku par zemāku nominālā IKP līmeni nekā prognozēts, un līdz ar to zemāku nodokļu bāzi. Zemāka nekā prognozēts nominālā IKP līmeņa risks ir saistīts ar risku par zemāku inflāciju.

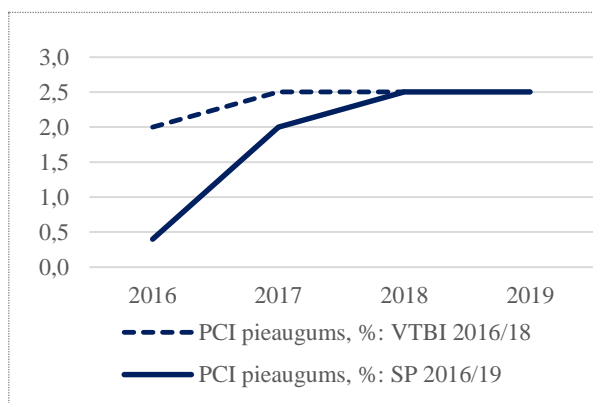
Padome apstiprina patēriņa cenu indeksa (turpmāk – PCI) pieauguma jeb inflācijas prognozi pārskata periodam, vienlaikus uzsverot nepieciešamību saglabāt piesardzību attiecībā uz inflāciju.

Padome atbalsta inflācijas prognozes samazinājumu 2016. gadam no 2,0% VTBI 2016/18 līdz 0,4% pašlaik, un 2017. gadam samazinājumu attiecīgi no 2,5% līdz 2,0% (3. attēls). Lai gan inflācijas prognoze 2017. gadam ir pārskatīta samazināšanas virzienā, notikumi ārzemēs liecina par iespēju 2017. gadā īstenoties vēl zemākai inflācijai. Augšupvērstu cenu spiedienu

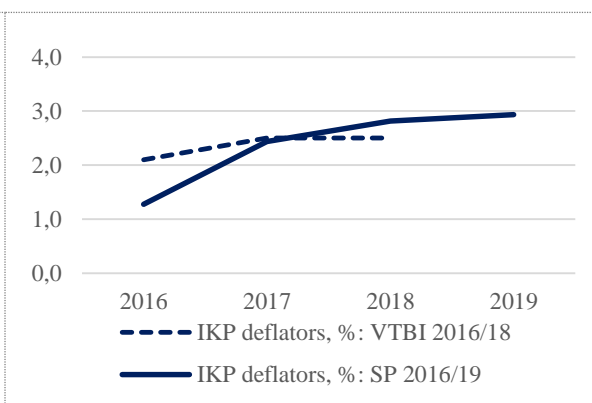
no ārvalstīm nav novērojams, un ir pazīmes, ka zemās inflācijas periods Eiropā noturēsies ilgāk, nekā tas tika sagaidīts².

Padome apstiprina IKP deflatora prognozi pārskata periodam.

IKP deflatora prognoze, līdzīgi kā inflācijai, ir samazināta 2016. gadam, nav mainīta 2017. gadam un ir nedaudz paaugstināta 2018. gadam (4. attēls). IKP deflators tiek prognozēts ievērojami augstāks nekā inflācija saistībā ar valdības patēriņa deflatora un investīciju deflatora efektiem. Tas galvenokārt skaidrojams ar prognozēto algu līmeņa pieaugumu.

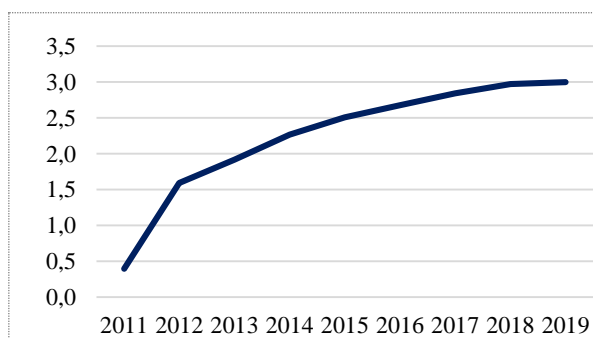
3. attēls. Inflācijas prognoze. Avots: FM.

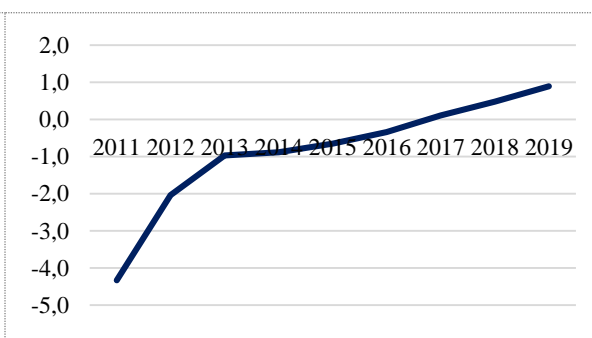
4. attēls. IKP deflatora prognoze. Avots: FM.

Padome apstiprina potenciālā IKP izaugsmes un izlaižu starpību prognozi pārskata periodam.

Potenciālā IKP attīstība ir visaktīvāk apspriestā daļa makroekonomisko prognožu apstiprināšanas procesā. Divu pārrunu kārtu laikā starp Padomi un FM tika panākta vienošanās par potenciālā IKP trendu un atbilstošo izlaižu starpību scenāriju (5. un 6. attēli). Lai arī nelielas domstarpības starp Padomi un FM joprojām pastāv, Padome vērtē pašreizējo prognozi kā pieņemamu SP 2016/19 izstrādei.

5. attēls. Potenciālā IKP pieaugums, %. Datu avots: FM.

6. attēls. Izlaižu starpības, % no potenciālā IKP. Datu avots: FM.

Jāatzīmē, ka EK viedoklis par izlaižu starpībām Latvijas ekonomikā atšķiras no FM viedokļa (1. tabula). EK 2016. gadam izlaižu starpību vērtē pozitīvu 1,8% apmērā, 2017. gadā rādītājam samazinoties līdz 1,6%. Tas ir skaidrojams ar EK pieeju izlaižu starpību aprēķinam

² Šo jautājumu šobrīd aktualizē arī Eiropas Centrālā banka, piemēram, ECB prezidenta *Mario Draghi* 2016. gada 4. februāra lekcijā *How central banks meet the challenge of low inflation*. Publicēts: 2016. gada 4. februārī. Pieejams: <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2016/html/sp160204.en.html>, skatīts: 2016. gada 17. februārī.

– visām Eiropas Savienības valstīm tiek izmantota vienota metodoloģija. Viens no galvenajiem pieņēmumiem EK metodoloģijā, kā dēļ izlaižu starpības Latvijai veidojas pozitīvas, ir augstāks potenciālā bezdarba līmenis, nekā vērtē FM. Padome atbalsta FM viedokli, ka optimālais bezdarba līmenis Latvijas ekonomikā pašlaik varētu būt ap 8%.

Attiecībā uz potenciālā IKP turpmāko attīstību un izlaižu starpībām jāmin vairāki riski:

- Pastāv risks potenciālā IKP pieauguma tempiem vidējā termiņā kristies, ja netiks efektīvi īstenotas strukturālās reformas darba tirgus (tas ietver izglītību, īpaši augstāko izglītību un profesionālo izglītību, kā arī veselības aprūpi) un citās jomās.
- Padome saskata Latvijas darba tirgus uzsilšanas pazīmes (to pamato zemie bezdarba rādītāji Latvijā kopumā, bet īpaši Rīgas reģionā, kā arī vidējās darba samaksas pieauguma temps, kas ir straujāks par darbaspēka ražīguma pieaugumu). Tas nozīmē, ka, turpinoties pašreizējām tendencēm darba tirgū, Latvijas ekonomikā pozitīvās izlaižu starpības pārskata periodā varētu būt izteiktākas nekā FM prognozē.

	2016	2017	2018	2019
Reālā IKP izaugsme	3,0	3,3	3,4	3,4
Nominālā IKP izaugsme	4,3	5,8	6,3	6,5
Inflācija	0,4	2,0	2,5	2,5
IKP deflators	1,3	2,4	2,8	2,9
Potenciālā IKP izaugsme	2,7	2,8	3,0	3,0
Izlaižu starpība	-0,3	0,1	0,5	0,9

2. tabula. Padomes apstiprinātie makroekonomisko prognožu rādītāji, %.

Padome turpinās ciešu sadarbību ar FM un citām atbildīgajām valsts institūcijām saistībā ar šādiem mērķiem:

1. Izstrādāt makroekonomiskās attīstības scenārija jūtīguma analīzi un plānot atbilstošus pasākumus, lai ierobežotu fiskālās plaisas paplašināšanos nelabvēlīgu makroekonomisko norišu rezultātā.
2. Uzraudzīt norises darba tirgū, tostarp vidējās darba samaksas un bezdarba līmeņa dinamiku, kas reizē ar citiem makroekonomiskajiem rādītājiem var liecināt par ekonomikas pārkaršanu.
3. Izvērtēt valdības plānus un to īstenošanas progresu, lai veicinātu potenciālā IKP pieaugumu.